

مرکز آموزشی درمانی الزهراء(س)

گروه مراقبتهای داروئی

واحد DPIC

خبرنامه شماره ۵۹

آذر ماه ۱۴۰۲

خیزید و خز آرید که هنگام خزانست
باد خنک از جانب خوارزم وزانست
آن برگ رزان بین که بر آن شاخ رزانست
گویی به مثل پیرهن رنگ رزانست
دهقان به تعجب سر انگشت گزانست
کاندر چمن و باغ، نه گل ماند و نه گلنار

✚ نکات ایمنی مصرف داروی سفتریاکسون

✚ سامانه تیتک

✚ اکستراواژیشن: هیالورونیداز

هشدار در خصوص نکات ایمنی مصرف داروی سفتریاکسون

سفتریاکسون یک آنتی بیوتیک از نسل سوم سفالوسپورین ها است که برای درمان بیماری های مربوط به عفونت باکتریایی مورد استفاده قرار می گیرد. در میان عوارض دارویی به ثبت رسیده در مرکز ثبت و بررسی عوارض ناخواسته داروها (ADR) سفتریاکسون بیشترین تعداد گزارش را به خود اختصاص داده است، به طوری که در بازه زمانی ۱ فروردین تا ۲۵ مهر ۱۴۰۲ در مجموع ۸۶۸۵ مورد گزارش عوارض و اشتباهات دارویی در سامانه ثبت شده که تعداد ۷۵۵ مورد (۹ درصد) مربوط به گزارش های عوارض جانبی داروی سفتریاکسون می باشد که از میان گزارش های بررسی شده ۷۰ مورد مربوط به گزارش عوارض جدی بوده که هفت مورد به مرگ بیماران منجر شده است.

در پی تزریق داروی سفتریاکسون، واکنش های ازدیاد حساسیتی سریع و تاخیری در طیف گسترده ای از راش پوستی تا شوک آنافیلاکسی محتمل می باشد. زمان وقوع این عوارض به طور میانگین ۳۰ دقیقه بعد از شروع مصرف دارو بوده و در روز اول وقوع عارضه، منجر به مرگ بیماران می شود.

نکات مورد توجه در مصرف داروی سفتریاکسون شامل موارد زیر می باشد:

- سفتریاکسون داروی بیمارستانی است، بنابراین از تجویز و مصرف آن به صورت سرپایی باید اجتناب گردد.
- تزریق داروی سفتریاکسون باید صرفاً در بیمارستان توسط پرستار در مکان مجهز به تجهیزات احیاء و تیم متبحر برای انجام عملیات احیاء صورت پذیرد.

- به منظور پایش علائم بالینی و وقوع عوارض ناخواسته احتمالی، بیماران باید حداقل ۳۰ دقیقه پس از تزریق تحت نظر باشند و در صورت بروز هر گونه علائم و نشانه های ازدیاد حساسیت، تزریق دارو قطع و اقدامات حمایتی و درمانی لازم بر اساس علائم بالینی انجام گیرد.
- داروی سفتریاکسون، بسته به مورد علت تجویز، به صورت عضلانی عمیق و انفوزیون وریدی قابل تجویز می باشد. در صورت انفوزیون وریدی برای تهیه محلول انفوزیون، هر دوز دارو باید با حجم ۵۰ یا ۱۰۰ میلی لیتر از محلول وریدی سازگار شامل DW یا NS رقیق شود.
- در بزرگسالان باید حداقل طی مدت ۳۰ دقیقه انفوزیون وریدی انجام شود و از تزریق وریدی سریع خودداری گردد. به منظور کاهش خطر، مدت زمان انفوزیون وریدی در نوزادان بیش از ۶۰ دقیقه توصیه می شود.
- در نوزادان، به ویژه در نوزادان نارس، به دلیل خطر هیپر بیلی روبینمی، مصرف داروی سفتریاکسون احتیاط مصرف دارد و در نوزادان دچار هیپر بیلی روبینمی و نوزادان کمتر از ۴۱ هفته منع مصرف دارد.
- از تزریق همزمان داروی سفتریاکسون با محلول های حاوی کلسیم مانند محلول رینگر، رینگر لاکتات و محلول های تغذیه وریدی حاوی کلسیم به دلیل خطر تشکیل رسوب باید اجتناب گردد. در صورتی که تجویز کلسیم بعد از تزریق سفتریاکسون انجام گیرد باید لاین انفوزیون با یک محلول سازگار شستشو داده شود. تجویز همزمان از طریق لاین جداگانه در بزرگسالان بلامانع است، ولیکن در نوزادان، مصرف همزمان داروی سفتریاکسون با محلول های حاوی کلسیم حتی از لاین جداگانه یا به صورت مصرف در زمان های مختلف در یک روز، به دلیل وجود گزارش های رسوب و آسیب کشنده به ریه و کلیه نوزادان ممنوع است.

سامانه تیتک:

سامانه تیتک ttac.ir یکی از کاربردی ترین و مهم ترین سامانه هایی است که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با هدف ردیابی، رهگیری و کنترل اصالت محصولات در سال ۱۳۹۲ راه اندازی شده است. TTAC مخفف عبارت «سامانه ثبت و ارزیابی تولیدکنندگان و واردکنندگان محصولات دارویی» است که برای تایید و صدور مجوز تولید و واردات دارو استفاده می شود. این سامانه دارای اهداف مهم و ارزشمند زیادی در راستای حفظ سلامت مردم کشور بوده که از جمله مهم ترین آن ها می توان به ممانعت از آسیب های ایجاد شده حاصل از مصرف محصولات تقلبی، قاچاق، جلوگیری از تولید و توزیع محصولات خطر آفرین برای سلامت مردم، پیگیری و نظارت بر فرآیندهای تولید، توزیع، عرضه و تقاضای تمامی محصولات سلامت محور در کشور اشاره کرد. همچنین در کنار تمامی این اهداف، راه اندازی سامانه تیتک توسط وزارت بهداشت گامی بزرگ در جهت حمایت از برندهای دارای هویت محسوب شده است.

این سامانه به گونه ای طراحی شده است که در زمینه های مختلف، قابلیت های متفاوتی داشته باشد و برای تامین کننده و مصرف کننده قابل اجرا باشد به گونه ای که تنها در play store ، این سامانه بیش از ۱۰۰ هزار بار دانلود شده است که نشان می دهد مورد استفاده کاربران زیاد است. با استفاده از خدمات این سامانه می توان به کاتالوگ داروها، ملزومات پزشکی، فرآورده های طبیعی گیاهی و سنتی، محصولات آرایشی و بهداشتی و سایر کالاهای مربوط به حوزه سلامت، دسترسی پیدا کرده و از اصالت و مرغوبیت آن ها اطمینان حاصل کرد. با وارد کردن بارکد محصولات داخلی و وارداتی در این سامانه می توان از اصالت آن ها اطمینان حاصل کرد. همچنین می توان پروانه های تاسیس، بهره برداری و ساخت کارخانه ها و واحدهای تولیدی را بررسی و کنترل نمود.

- بررسی بارکد و UID به منظور مشاهده کاتالوگ و اطلاعات هر فرآورده دارویی یا غذایی توسط اسکن بارکد با وارد نمودن کد یو آی دی ۲۰ رقمی
- کنترل اصالت با استعلام کد ۱۶ رقمی مندرج بر برچسب زرد رنگ اصالت
- بررسی لیست داروخانه های مجاز ۳۱ استان کشور که امکان مسیریابی و حمل و نقل با مترو و اتوبوس را به شما می دهد
- دسترسی به اطلاعات دارویی مجاز و رسمی کشور بر اساس فهرست دارویی ایران
- گزارش عوارض دارویی و تجهیزات پزشکی به کارشناسان سازمان غذا و دارو وزارت بهداشت
- ارسال گزارشات مردمی به وزارت بهداشت درباره تخلفات کارخانه ها، فروشگاه ها و داروخانه ها
- پیدا کردن دارو در نزدیک ترین داروخانه محل سکونت از طریق این اپ

اکستراواژیشن:

به خروج هر نوع دارو از عروق زیر پوستی که منجر به ایجاد حساسیت پوستی و آسیب بافتی شود، اکستراواژیشن می گویند. اکستراواژیشن با تورم، درد و قرمزی همراه است و درصد مبتلایان به این عارضه با توجه به تعداد بالای تزریقات کم نیست. اکستراواژیشن را باید جدی تلقی کرد چرا که اگر درمان به موقع صورت نگیرد، زخم های شدیدی در پوست ایجاد می شود که مراقبت از آن ها کار ساده ای نخواهد بود.

یکی از راهکارهای مراقبت و درمان اکستراواژیشن تزریق آنتی دوت ها یا محلول های خنثی کننده به صورت زیر جلدی جهت کاهش صدمه بافتی در محل تزریق می باشد.

هیالورونیداز آنزیمی است که به طور موقت (بیش از ۲۴-۴۸ ساعت) اسید هیالورونیک بافت را تجزیه می کند و باعث جذب سریعتر مایع خارج شده از رگ می شود. دلیل اصلی استفاده از هیالورونیداز در پزشکی این است که می تواند جذب و پراکندگی داروها را افزایش دهد. در حالی که هیالورونیداز می تواند ویسکوزیته اسید هیالورونیک (که ممکن است به طور طبیعی در بدن انسان یافت شود) را کاهش دهد، نفوذپذیری بافت انسان را افزایش می دهد. همچنین در شیمی درمانی هیالورونیداز همراه با ماده شیمی درمانی برای افزایش نفوذ دارو به بافت بدخیم تزریق می شود. تزریق ۱۵۰ واحد از محلول هیالورونیداز در محل اطراف ضایعه در زمان حداکثر ۶ ساعت از وقوع اکستراوزیشن مورد تایید می باشد.

توصیه های مهم برای استفاده از هیالورونیداز:

- برای حصول نتیجه بهتر ظرف مدت ۱-۲ ساعت پس از اکستراواژیشن باید از هیالورونیداز استفاده شود.
- از هیالورونیداز برای نشت موادی چون (دوپامین، آدرنالین، نورآدرنالین و غیره) که منقبض کننده عروق است نباید استفاده شود.
- قبل از انجام هرگونه اقدام، مسکن را تجویز کرده و ۱۰ دقیقه صبر کنید.
- در حین عمل تاول های ایجاد شده را پاره نکنید.
- تصمیم برای درمان یا عدم درمان با هیالورونیداز تصمیم کادر پزشکی تیم معالجه است و باید در پرونده پزشکی بیمار ثبت شود.

اطلاعیه شماره ۱۲۸ گروه ثبت و بررسی ایمنی و عوارض ناخواسته فرآورده های سلامت
کتاب راهنمای کاربردی داروهای تزریقی تألیف دکتر سها نمازی و دکتر ایمان کریم زاده

سایت [/https://www.ttac.ir](https://www.ttac.ir)

مقالات مرتبط با اکستراوازیشن <https://scholar.google.com>

تهیه کنندگان این شماره:

دکتر سارا موسوی

دکتر غزال خاموش پور

زهرا مصطفوی